

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба кори диссертационии Афзалшоҳи Сафархон дар мавзӯи «Амсиласозӣ ва сохтани технологияи автоматикунории ҳисобкунии таҳлили NPS дар системаи бонкҳо бо мақсади оптимизатсияи тақсимои захираҳои пулӣ», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа PhD - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D070500 - Амсиласозии математикӣ ва компютерӣ (6D070502- Амсиласозии математикӣ, методҳои адабӣ ва комплекси барномаҳо)

Кори диссертационии пешниҳодшудаи Афзалшоҳи Сафархон ба мушкилоти мубрами автоматикунории системаҳои бонкӣ бахшида шудааст. Дар он масъалаи таҳияи моделҳои математикӣ ва технологияҳо барои ҳисоб ва таҳлили нишондиҳандаи Net Promoter Score (NPS) бо мақсади оптимизатсияи тақсими захираҳо ва дархостҳо баррасӣ мегардад. Самти интиҳобшудаи таҳқиқот дорoi аҳаммияти баланди амалӣ мебошад, зеро автоматикунории равандҳои бонкӣ ва ҷорӣ намудани василаҳои муносири таҳлилӣ яке аз омилҳои асосии баланд бардоштани самаранокии муассисаҳои молиявӣ дар шароити иқтисодии рақамӣ ба шумор меравад.

Мубрамияти мавзӯи диссертатсия. Бо тавсеаи муносибатҳои бозаргонӣ ва гузариш ба иқтисоди бозорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар тамоми бахшҳои ҳаёти иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва сиёсӣ тағйироти куллӣ ба миён омадаанд. Ин тағйирот на танҳо ба сохт ва фаъолияти сохторҳои давлатӣ ва хусусӣ таъсир мерасонанд, балки зарурати навсозии равандҳои идоракунӣ, аз ҷумла дар соҳаи хизматрасониҳои молиявӣ ва бонкдориро ба миён мегузоранд. Дар чунин шароити мураккаб ва тағйирёбанда, масъалаи таҳлили назариявӣ ва ҳалли амалии масъалаҳои марбут ба системаи музд ва тақсими захираҳо дар бахшҳои гуногуни иқтисодӣ, махсусан дар муассисаҳои бонкӣ, аҳаммияти махсус пайдо мекунад.

Яке аз самтҳои муҳим ва зарурии рушди системаи бонкӣ дар шароити муносири автоматикунории равандҳои хизматрасонӣ ва истифодаи технологияҳои иттилоотии навин мебошад. Ҷорӣ намудани моделҳои

математикӣ ва усулҳои оптимизатсионӣ ба муассисаҳои молиявӣ имконият медиҳад, ки чараёнҳои дохилии худро самараноктар ба роҳ монда, ба рақобати бозор мутобиқ гарданд ва сатҳи хизматрасонӣ ба муштарӣро баланд бардоранд.

Дар ин раванд, моделсозии нишондиҳандаҳои асосии фаъолияти бонк, аз қабili Net Promoter Score (NPS), ки муносибати муштарӣро ба сифати хизматрасонӣ нишон медиҳад, аҳамияти назаррас дорад. Маҳз таҳқиқ ва таҳияи моделҳои дақиқ барои пешгӯӣ ва идоракунии NPS метавонад ба қабули қарорҳои стратегӣ дар самти тақмили фаъолияти бонк, баланд бардоштани сатҳи қаноатмандии муштарӣ ва идоракунии самараноки буҷаи таълиғотӣ мусоидат намояд.

Ғайр аз ин, дар шароити рақамигардонии иқтисод, ниёз ба таҳия ва татбиқи барномаҳои компютерӣ, ки на танҳо таҳлили фаврии маълумотро таъмин менамоянд, балки дар интихоби ҳалли оптималӣ ва идоракунии равандҳои бонкӣ саҳми назаррас мегузоранд, рӯз то рӯз бештар мегардад.

Навгониҳои илмӣ таҳқиқот:

1. Дар таҳқиқот маҷмуи амсилаҳои математикии нав барои автоматикунории ҳисобкунии таҳлили NPS дар системаи бонкҳо пешниҳод шудааст. Ин амсилаҳо бо мақсади беҳтар намудани раванди таҳлил ва оптимизатсия сохта шудаанд;

2. Усулҳои нави идоракунии оптималӣ, аз ҷумла намуди Беллман барои таҳлили NPS истифода шудаанд. Ин усулҳо аз ҷиҳати математикӣ асоснок ва таҳлил карда шудаанд, ки барои ҳалли масъалаҳои гуногуни оптимизатсия кумак мекунанд.

3. Алгоритми махсус барои муайян кардани таҳлили NPS бо мақсади оптимизатсияи тақсимои шумораи дархостҳо ва манбаҳои пулӣ пешниҳод шудааст. Ин алгоритм бо як асоси оптималии идоракунии ва таҳлил ба вуҷуд омадааст;

4. Истифодаи усулҳои барномасозии ҳаттӣ барои оптимизатсияи буҷети таълиғотии бонкҳо кумак мерасонад, ки муассирии таълиғот ва истифодаи

беҳтари захираҳо таъмин намояд. Ин усулҳо барои муайян кардани чӣ тавр маблағҳои мавҷудаи таблиғотиро беҳтар ва самаранок тақсим кардан кумак мекунанд, то натиҷаҳои оптималӣ ба даст оварда шаванд;

5. Барои пешгӯии идоракунии раванди таҳлили NPS бо истифода аз маълумоти гузашта ва пешгӯии он барои соли оянда, комплекси барномавӣ бо забони барномасозии объектҳои C++ сохта шудааст. Ин барнома барои тақсими захираҳои пулӣ ба мизочон ва гузаронидани ҳисобкунҳои таҷрибавӣ бо додаҳои амсилавӣ истифода мешавад.

Сохтори кори диссертсионӣ. Мундариҷаи асосии кор ба таҳқиқоти амиқу ҳамаҷонибаи масъалаи гузошташуда ишора мекунад. Дар боби якуми диссертатсия таҳлили муқоисавии усулҳои мавҷудаи оптимизатсия ва автоматикунории равандҳои бонкӣ оварда шудааст, ки сатҳи баланди дониши муаллифро дар соҳаи мавриди таҳқиқ нишон медиҳад. Аз ҳама арзишманд он аст, ки баррасии адабӣ таҳлили интиқодӣ ва асосноккунии методологияи интиҳобшударо дар бар мегирад. Дар боби дуюм моделҳои математикӣ барои тақсими дархостҳо ва захираҳои пулӣ таҳия шудаанд, ки дар онҳо усулҳои Беллман ва Юнусӣ истифода шудаанд – ин далели навоари илмӣ тадқиқот мебошад. Боби сеюм ба татбиқи амалии моделҳои таҳияшуда бахшида шуда, дар он сохтани маҷмааи барномавӣ бо забони C++ барои таҳлили нишондиҳандаи NPS ва идоракунии василаҳои қарзӣ баррасӣ мегардад, ки ин сатҳи баланди малакаи муаллифро дар технологияи муосири барномасозӣ тасдиқ мекунад.

Аҳамияти амалӣ ва назариявӣ таҳқиқот. Пояи методологияи кори диссертатсионӣ бо ҷиддияти илмӣ фарқ мекунад ва истифодаи муодилаҳои дифференсиалӣ, усулҳои барномасозии хаттӣ ва таҳлили омори дар бар мегирад. Хусусан, бояд таъкид кард, ки таҳияи алгоритмҳо барои оптимизатсияи буҷети рекламавии бонк ва пешгӯии нишондиҳандаи NPS дорои потенциали баланди амалӣ мебошад. Натиҷаҳои тадқиқот дар Бонки давлатии амонатгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон «Амонатбонк» мавриди

санчиш қарор гирифтаанд, ки қобили истифода будани онҳоро дар шароити воқеӣ тасдиқ менамояд.

Аҳаммияти амалии диссертатсия дар он зоҳир мегардад, ки моделҳо ва нармафзори таҳияшуда метавонанд дар амалияи бонкӣ бо мақсади баланд бардоштани самаранокии идоракунии захираҳо ва бехтар намудани сифати хизматрасонӣ ба муштарӣён ҷорӣ карда шаванд. Натиҷаҳои назариявии таҳқиқот метавонанд дар раванди таълим низ истифода шаванд, масалан, дар ҷанҳои «Моделсозии математикӣ дар системаҳои иқтисодӣ» ва «Усулҳои математикӣ дар иқтисодиёт».

Интишороти илмӣ муаллиф аз рӯи мавзӯи диссертатсия.
Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти илмӣ муаллиф, ки дар раванди иҷрои кори диссертатсионӣ ба даст омадаанд, дар маҷмӯъ дар 10 мақолаи илмӣ инъикос ёфтаанд. Аз ин шумора, 5 мақола дар нашрияҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Мақолаҳои боқимонда дар маҷмуаҳои маводи конференсияҳои илмӣ-амалӣ ва илмӣ-назариявии сатҳи ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ интишор ёфтаанд, ки ба масоили мубрами моделсозии математикӣ, иқтисодиёт, технологияҳои рақамӣ ва автоматикунории равандҳои идоракунӣ бахшида шудаанд.

Натиҷаҳои бадастомада дар мақолаҳо бо асоснокии назариявӣ, тавсифи муфассали моделҳои таҳияшуда ва мисолҳои мушаххаси татбиқи амалӣ пешниҳод гардида, имконияти интиқоли таҷрибаи таҳқиқот ба муҳити истеҳсолӣ ва таълимиро фароҳам месозанд. Инчунин, паҳн кардани натиҷаҳои таҳқиқот тавассути мақолаҳои илмӣ ба баланд бардоштани шинохти муҳаққиқ ва саҳми ӯ дар рушди илми моделсозии иқтисодӣ ва технологияҳои иттилоотӣ мусоидат менамояд.

Новобаста ба бартарии зиёди кори диссертатсионӣ, ҷанд мулоҳиза ва эродро низ бояд қайд намуд:

- Дар баъзе қисматҳои диссертатсия тавсифи муфассали усулҳои ададӣ намерасад, ки мавҷудияти он метавонист арзиши амалӣ ва илмӣ тадқиқотро бештар намояд.
- Тарзи пешниҳод ва тарҳбандии диаграммаҳо ва ҷадвалҳо дар автореферат на ҳама вақт ба стандартҳои қабулшуда мутобиқат мекунад, ки фаҳмидани онҳо мушкул мегардонад.
- Дар қор масъалаи мутобиқшавӣ (масштабпазирӣ) ва татбиқи қарорҳои пешниҳодшуда ба системаҳои бонкӣ дигар кишварҳо нокифоя инъикос ёфтааст.
- Ишораҳои библиографӣ дар баъзе қисматҳои қор низ ниёз ба таҳрир ва мукамалсозии бештар доранд.

Бо вучуди ин, эродҳои зикршуда хусусияти техникӣ дошта, ба арзёбии умумии баланд ва аҳаммияти тадқиқоти анҷомёфта таъсири ҷиддӣ намерасонанд.

Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Афзалшоҳи Сафархон дар мавзӯи «Амсиласозӣ ва сохтани технологияи автоматикунонии ҳисобкунии таҳлили NPS дар системаи бонкҳо бо мақсади оптимизатсияи тақсими захираҳои пулӣ», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа PhD - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D070500 - Амсиласозии математикӣ ва компютерӣ (6D070502- Амсиласозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо) як таҳқиқоти илмӣ анҷомёфта буда, дар мавзӯи «Амсиласозӣ ва сохтани технологияи автоматикунонии ҳисобкунии таҳлили NPS дар системаи бонкҳо бо мақсади оптимизатсияи тақсими захираҳои пулӣ», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа PhD - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D070500 - Амсиласозии математикӣ ва компютерӣ (6D070502 - Амсиласозии математикӣ, методҳои ададӣ ва комплекси барномаҳо) пешниҳод гардидааст, дар сатҳи баланди илмӣ ба анҷом расида, ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда,

муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) аз рӯйи ихтисоси номбаршуда мебошад.

Муқаризи расмӣ:

доктори илмҳои физикаю математика,
дотсент, вакили Маҷлиси намояндагони

Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

«15» 08 соли 2025.

 Начмиддиниён А.М.

Суроға: 734019, ш. Душанбе, кучаи Рӯдакӣ 42

Тел.: (+992) 2212353, e-mail: asadullo-tj@mail.ru

Имзои **Начмиддиниён Асадулло Мирзоро** тасдиқ мекунам:

Мудири шуъбаи кадрҳо ва коргузори
махсуси Дастгоҳи Маҷлиси намояндагони
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

 Сафарзода Ф.С.
